

BIJBELSE FEESTEN

(deel 2)

• door Kees Fieggen

HET JAAR ZOALS WIJ DAT KENNEN IS NIET HETZELFDE ALS WAT WE IN DE BIJBEL LEZEN. IN ISRAËL WERD HET JAAR ANDERS BELEefd, MET EEN ZEVENTAL FEESTEN ALS VASTE ANKERPUNTEN. DOOR HET BOEK WAKE UP HEBBEN VEEL CHRISTENEN WELLICHT VOOR HET EERST KENNIS GEMAAKT MET DE JOODSE INDELING VAN HET JAAR EN MET DE BETEKENIS VAN DE FEESTEN ZOALS DIE DOOR GOD AAN ISRAËL WERDEN OPGEDRAGEN. DAT BOEK IS LEERZAAM, MAAR ROEPT OOK EEN AANTAL VRAGEN OP. IN HET EERSTE ARTIKEL (ZIE HET VORIGE NUMMER VAN FOCUS) HEBBEN WE NAGEDACHT OVER DE BETEKENIS VAN DE EERSTE DRIE FEESTEN. DIT TWEDE ARTIKEL GAAT OVER HET VIERDE FEEST EN OVER DE SABBAT (DIE NIET BIJ DE ZEVEN FEESTEN HOORT, MAAR ER WEL VEEL MEE TE MAKEN HEEFT).

De feesten hebben meerdere lagen, zoals vaak in de Schrift. Ten eerste verwijst elk feest naar een concrete gebeurtenis, ten tweede is er een geestelijke betekenis en ten derde is er een profetisch vergezicht aan verbonden: elk feest heeft een specifieke vervulling. Deze driedeling kunnen we ook op de sabbat toepassen, zoals we zullen zien.

De sabbat

Nadat de Heer in Lev.23 stelt dat het *zijn* feesttijden zijn, noemt Hij allereerst de sabbat. Dat is het feest dat de Israëlieten ook in de woestijn hebben gevierd. Het manna viel niet op de sabbat en de dag ervoor konden ze dan ook een dubbele hoeveelheid verzamelen. Maar echt tot rust kwamen ze niet in de woestijn, zoals we zullen zien. De historische aanleiding voor het vieren van dit feest had de Heer al bekend gemaakt toen Hij de Tien Geboden uitsprak (Ex.20:8-11): Hij zegende en heiligde die dag omdat Hij op de zevende dag rustte van zijn scheppingswerk. Daarmee is de viering van de sabbat typisch iets voor de aarde en voor het aardse volk van de Heer: Israël. Dat wil niet zeggen dat ze zich daaraan gehouden hebben: telkens weer ontheiligden ze de sabbat en het is één van de redenen waarom de Heer hen tuchtigt (zie bv Jer.17:21-27).

De sabbat betekende rust van de arbeid, maar ook de rust van het hebben van een erfdeel in het beloofde land. Zie wat Naomi zegt tegen Ruth: *mijn dochter, zou ik voor u geen rust zoeken* (Ruth3:1) - uiteindelijk komen ze allebei tot rust in het huis van Boaz: de lossen bracht hen terug in het erfdeel. Het was Gods bedoeling dat het volk rust zou vinden in het land en dat het land elk zevende jaar rust zou krijgen (een sabbatsjaar): dan moesten ze eten van wat het land vanzelf opbracht. Dat is echter 490 jaar lang niet gebeurd: de 70 jaren van ballingschap waren o.a. bedoeld om het land deze 70 sabbatsjaren te vergoeden (zie 2Kron.36:21). Het frappante is dat als Daniël over die 70 jaren leest (in Jer.25:11 en 29:10) en vanwege de belofte in gebed gaat, hij een openbaring krijgt over de zeventig zevens (weer 490 jaar), waarna de sabbat in vervulling kan gaan (Dan.9:24). Immers: na de laatste jaarweek kan het duizendjarig vrederijk aanbreken en dat is de profetische vervulling van de sabbat. Het is de zevende dag, waarop de mens en de aarde tot rust komen. Daarna kan er een Nieuwe Schepping komen: de achtste dag, die geen einde neemt. Naar die vervulling zien we allemaal uit, ook de schepping zal daardoor gezegend worden - die ziet reikhalzend uit naar de Nieuwe Dag (Rom.8:21vv).

Hoe wij sabbat vieren

Christenen horen bij een hemels volk. Dat wil niet zeggen dat ons lichaam onbelangrijk is: wij maken nog steeds deel uit van de eerste schepping, al zijn we in Christus ook al een nieuwe schepping. Voor ons is het zeven-dagen-ritme daarom nog steeds van belang: een dag in de week rust is beslist heilzaam. De Wet van Mozes was bedoeld voor het aardse volk: veel voorschriften hadden vooral betekenis in het land. De letterlijke viering van de sabbat kan voor ons op die manier niet van toepassing zijn - als dat wel zo was, zouden we het ook beslist op zaterdag moeten doen. Het is opvallend dat van alle tien geboden dat van de sabbat de enige is die in de brieven niet wordt herhaald.

Toch moeten we sabbat houden en wel veel radicaler dan de Israëlieten ooit hebben gedaan. In Hebr.4 lezen dat er een rust overblijft voor het volk van God. Die rust daar is opnieuw dubbel bedoeld: rust van de arbeid en de rust van het erfdeel. Behalve een toekomstige *vervulling* van de sabbat (zie hierboven) is er ook een *geestelijke betekenis* van deze rust. Die kunnen we heel mooi ontdekken door Hebr.4:1-11 zorgvuldig te bestuderen. Vooral vers 10 zit vol rijkdom: ... *wie in zijn rust ingaat, komt ook zelf tot rust van zijn werken, evenals God van de zijne*. Let op dat het hier niet gaat om boze of dode werken en ook niet om arbeid (zoals in Op.14:13 - daar gaat het om een *verdiende* rust). Dit verwijst terug naar de schepping. Toen de mens geschapen was, was het scheppingswerk voltooid: God was klaar. De eerste volle dag die Adam inging, was de zevende dag waarop God rustte van zijn scheppingswerk. Adam kon de voltooide schepping binnen stappen. Maar God moest opnieuw aan het werk vanwege de zonde (vgl. Joh.5:17) - tot dat Hij kon rusten in het werk dat op het kruis is volbracht. De geestelijke betekenis van de sabbat is dan ook dat wij de rust van God binnengaan: het verlossingswerk is volbracht en onze Losser heeft ons erfgenamen gemaakt van het erfgoed dat Hij heeft verworven (en straks ook volledig in bezit gaat nemen). Wij hoeven voor onze behoudenis niets meer te doen: we vinden rust bij onze Heer (Mat.11:28). In Hebr.4:11 lezen we dan dat we ons moeten *beijveren in die rust in te gaan*: echt tot rust komen bij de Heer gaat nu nog niet vanzelf, we moeten er als het ware moeite voor doen. Maar het is wel van groot belang om op die manier de sabbat dagelijks te vieren, te leven vanuit de rust die Hij brengt.

Feesten op de kalender

Het Pinksterfeest staat ook op de christelijke kalender. In 2015 valt dat feest samen met Sjavoet: het Joodse wekenfeest en dat geldt vanzelf ook voor het feest van de eerstelingsgarf. De Seideravond valt op 'onze' Goede Vrijdag (d.w.z. vrijdagavond). Dat samenvallen is meer uitzondering dan regel. Wij kennen een jaarkalender die zich weinig aantrekt van maanstanden, al valt Pasen bij ons in principe op de zondag na de eerste volle maan na 21 maart. Pinksteren valt dan zeven weken later. Het Joodse Pesach valt op de 14e Nisan, de eerste maand van het religieuze jaar. Het Joodse jaar bevat 12 maan-maanden (afwisselend 29 en 30 dagen lang). Omdat dat jaar 11 dagen korter is dan een zonnejaar voegt men zeven keer per 19 jaar een schrikkelmaand toe (een extra maand Adar van 29 dagen). Dat betekent dat de maand Nisan wat kan variëren t.o.v. onze kalender. Pesach valt altijd op volle maan, maar dat kan elke dag in de week zijn. Dat de 'christelijke' feesten niet samenvallen met de 'Joodse' heeft o.a. te maken met het feit dat de kerk langzamerhand steeds verder van het Jodendom af is komen te staan. Dat komt enerzijds doordat juist Joden in de eerste eeuw bij hebben gedragen aan de vervolging van de gemeente (zeker niet alle Joden, want het waren ook Joden die aan de basis van de gemeente stonden) en anderzijds is er ook een onterechte vijandschap vanuit de kerk gegroeid en trad er vermenging op met heidense feesten. Het duidelijkste voorbeeld is ons kerstfeest, wat overduidelijk een kerstening van het midwinterfeest is. Maar ook Pasen heeft verdachte papieren: in het Engels wordt het *Easter* wat op *Ishtar* terug gaat, oftewel *Astarte*. De symbolen die we gebruiken bij kerstmis (kerstboom, lichtjes e.d.) en bij Pasen (de haas en de eieren) verraden ook de heidense afkomst van deze feesten. We kunnen natuurlijk deze feesten gebruiken om het evangelie te verkondigen, maar het is goed om ons te realiseren waar deze feesten vandaan komen. Het gevaar is namelijk dat de verkondiging niet goed loskomt van zijn heidense wortels. Zo moeten we de opstanding van de Heer Jezus niet koppelen aan de lente: Hij is niet gewoon uit de dood teruggekomen (zoals in de lente de bomen weer uitlopen), maar heeft de dood werkelijk overwonnen. Het is geen cyclus, geen steeds weer opnieuw geboren worden (dat heeft namelijk geen enkele zin), maar een werkelijke doorbraak. Daarin verschilt ons geloof wezenlijk van de heidense vruchtbaarheidsrituelen. Er zou nog veel meer over die heidense feesten te zeggen zijn, maar hier wilde ik het bij laten.

De eerstelingen van de oogst

De sabbat direct na het Pascha was gewoonlijk het moment waarop de eerstelingsgarf (van de gerste-oogst) voor het aangezicht van de Heer bewogen werd - *opdat gij welgevallig zijt* (Lev.23:11). We zagen al dat dat verwijst naar de opstanding van de Heer Jezus. Tot dat moment mochten ze niet van de nieuwe oogst eten, maar daarna kwam de opbrengst (de zegen) van het land ten volle tot hun beschikking. De opstanding van onze Heer toont dat God het Offer heeft aangenomen, dat de dood is overwonnen en dat wij voor Gods aangezicht welgevallig zijn - in Christus.

Maar het volgende feest maakt duidelijk dat Gods zegen groter is. Zeven weken moesten ze tellen tot op de vijftigste dag - weer daags na de sabbat dus op de eerste dag van de week: een nieuw begin. Op die dag moesten twee beweegbroden worden gebracht, gebakken van gezuurd fijn meel: eerstelingen voor de Heer. De historische betekenis van dit feest kwam (net als de eerstelingsgarf) elk jaar terug: het verwees naar wat de Heer aan zegen in het land gaf - maar de volle oogst was nog niet binnen!

Die zegen van het land moest gedeeld worden: de arme en de vreemdeling zou hiervan mee mogen profiteren: *gij zult de rand van uw veld bij uw oogst niet geheel afmaaien, en wat van uw oogst is blijven liggen, zult gij niet oplezen: dat zult gij voor de arme en de vreemdeling laten liggen: Ik ben de Here, uw God* (Lev.23:22). Het lijkt erop dat dit voorschrift hoort bij het wekenfeest: wie in overvloed heeft ontvangen, deelt daarvan uit.

De vervulling van het wekenfeest

De profetische vervulling hebben we al gehad: 50 dagen na de opstanding van onze Heer kreeg het Pinksterfeest (Pinksteren komt van een woord dat 50ste betekent) een nieuwe betekenis door de uitstorting van de Heilige Geest. Voor een goed verstaan van dit gebeuren, moeten we goed kijken naar wat er bij dit feest elk jaar gebeurde:

1. Ten eerste was dit feest vijftig dagen na de eerstelingsgarf, daags na de sabbat. Hier zien we een duidelijke overeenkomst met het Jubeljaar, dat elke vijftig jaar gevierd moest worden en een jaar van bevrijding was: al het vanwege verarming verkochte land kwam weer terug naar de oorspronkelijke erfgenaam en dat gebeurde ook na een sabbatsjaar. Pinksteren is een jubelfeest van bevrijding uit de slavernij, verbonden met en mogelijk gemaakt door de opstanding van onze Heer.
2. Ten tweede zijn ook dit nog eerstelingen. De uitstorting van de Heilige Geest heeft nog een vollere vervulling te verwachten (zoals het citaat van Petrus uit Joel suggereert: niet alles wat hij aanhaalt, gaat op dat moment in vervulling), er zal nog een grotere oogst wordt binnen gehaald. Die volle oogst wordt gevierd bij het Loofhuttenfeest - een verwijzing naar het vrederijk.
3. Ten derde is er het duidelijke verschil tussen de eerstelingsgarf (dat gewoonlijk viel tijdens het feest van de ongezuurde broden) en de twee beweegbroden: de laatste zijn van *gezuurd* deeg gebakken. Terwijl de eerstelingsgarf >>

alleen naar de Heer zelf verwijst, verwijzen deze eerstelingen naar zowel de gelovigen die de Heilige Geest ontvangen als naar eerstelingen van de Geest (Rom.8:23). De gezuurde beweegbroden zijn wel gebakken: de zonde in de levens van de gelovigen is geoordeeld. Ook de bijbehorende offers tonen het verschil: behalve tien brandoffers is er ook een zondoffer en twee vredeoffers. Alles wijst erop dat de uitstorting van de Heilige Geest niet zomaar kan gebeuren: het gaat immers om mensen die van nature zondaren zijn. Alleen door het Offer is het toch mogelijk. De vredeoffers tonen dat er vrede gemaakt is en de tien brandoffers laten zien dat de discipelen werkelijk welgevallig voor Gods aangezicht waren gemaakt - in Christus uiteraard. Zo worden de twee beweegbroden voor Gods aangezicht gebracht en heen en weer bewogen, net als bij de eerstelingsgarf.

4. De overvloedige zegen die de Heer uitstortte, wordt al op die Pinksterdag in Hand.2 rijk uitgedeeld: drieduizend man reageren op de oproep om zich te bekeren, zich te laten dopen, met de belofte ook de Heilige Geest te ontvangen. Dat blijkt zich later uit te strekken tot de vreemdeling: eerst de Samaritanen en later ook de volken. De vervulling is hier weer rijker dan het beeld (zoals vaker in de Schrift): wij krijgen niet het overschot (vgl. Mat.17:27), maar worden mededeelgenoot (Ef.2:19).

Hoe vieren we Pinksteren?

Dit feest ligt in het verlengde van de eerste drie feesten: het oordeel is op het kruis voltrokken, de overwinning over de dood is behaald en we zijn ongezuurd geworden. Alleen door dat de Vader en de Zoon in ons woning zijn komen maken - door de Heilige Geest (Joh.14:16,17,23), kunnen wij ook werkelijk ongezuurd wandelen. De ene graankorrel is in de aarde gevallen en heeft een rijke vrucht voortgebracht (Joh.12:24). Wij worden opgeroepen en toegerust om ook vrucht te dragen (Joh.15:1-5; Gal.5:22). Behalve de eenmalige gebeurtenis van de uitstorting van de Heilige Geest, is er de opdracht om *vervuld* te zijn en te blijven (Ef.5:18 - letterlijk staat er: *weest wordende vervuld* ...). Dat doen we door al het zuurdeeg te oordelen, alle zonden te belijden en voortdurend naar de Heer Jezus te kijken.

Behalve de vrucht in ons leven, kunnen we ook kijken naar de gaven die de Heilige Geest heeft meegebracht (dat is een aparte studie waard) en naar wat Hij verder voor ons meebrengt. Hij vertelt ons meer over de Heer Jezus en over Gods

Woord (Joh.14:26,16:13,14) en maakt ons tot getuigen van onze Heer (Joh.15:26; Hand.1:8).

Vieren van Pinksteren doen we dus elke dag - net als het vieren van de Sabbat, de rust die God geeft. Leven vanuit Pinksteren is leven vanuit de kracht van de opstanding: niet voor niets is het wekenfeest zo nauw aan het feest van de eerstelingsgarf verbonden. We hebben de eerstelingen van de Geest ontvangen, wat ook betekent dat we uitzien naar de volle oogst.

In Rom.8:20-30 gaat het over die eerstelingen en over het zuchten in de verwachting van de volle vervulling van het zoonschap - en de schepping zucht met ons mee. Dat inzicht bewaart ons wellicht voor een overspannen verwachting van de gevolgen van de uitstorting van de Heilige Geest: we hebben nog maar de eerstelingen ontvangen en zien uit naar de volle oogst en het moment dat eerst ons lichaam verlost zal worden en vervolgens de hele schepping. We hebben al veel ontvangen en er is alle reden nog eens goed daarnaar te kijken (dat is niet het onderwerp van deze studie), maar de volle vervulling wacht nog.

Tot slot

We zijn gekomen aan het eind van de eerste serie feesten van de Joodse kalender. We gaan de droge periode in: de periode (profetisch gezien) van de gemeente, waar de Wet, de Psalmen en de Profeten over zwijgen. Een periode waarin de gelovige terugziet op wat de Heer heeft gedaan en gegeven en dagelijks in Gods rust in moet gaan. Elke week vieren we de dood en opstanding van onze Heer, elke dag gaan we voort in Zijn kracht. We hebben de eerstelingen van de Geest ontvangen. Enerzijds is het leven als christen een feest, anderzijds beseffen we dat het beste nog moet komen, dat de vergankelijkheid nog niet voorbij is, dat we met de hele schepping zuchten. We zien uit naar de vervulling van de laatste feesten op de kalender, naar de komst en regering van onze Heer.

